

Shiraz-Beethoven.ir

فهرست مطالب

- ۷ پیشگفتار •
- ۷ مقدمه •

فصل اول

اصطلاحات در موسیقی دستگاهی

- ۱۰ ۱-۱-۱-۱ ردیف
- ۱۰ ۱-۲-۱-۱ دستگاه
- ۱۰ ۱-۳-۱-۱ آواز (دستگاه فرعی)
- ۱۰ ۱-۴-۱-۱ گوشه
- ۱۱ ۱-۴-۱-۱-۱ نغمه شاهد
- ۱۱ ۱-۴-۱-۲ نغمه ایست
- ۱۱ ۱-۴-۱-۳ نغمه آغاز
- ۱۱ ۱-۴-۱-۴ نغمه متغیر
- ۱۲ ۱-۴-۱-۵-۱ گردش ملودی
- ۱۲ ۱-۵-۱-۱-۵-۱ دسته بندی گوشه‌ها (انواع گوشه)
- ۱۲ ۱-۵-۱-۱-۱-۵-۱ گوشه‌های مُدال
- ۱۲ ۱-۵-۱-۲-۱-۵-۱ گوشه‌های متریک
- ۱۲ ۱-۵-۱-۳-۱-۵-۱ گوشه‌های ملودیک
- ۱۲ ۱-۶-۱-۱-۵-۱-۶-۱ فرم‌های رایج در موسیقی ایران

۱۲	۱-۶-۱- پیش درآمد
۱۳	۲-۶-۱- چهارمضراب
۱۳	۳-۶-۱- ضربی
۱۳	۴-۶-۱- رنگ
۱۳	۵-۶-۱- تصنیف
۱۴	۷-۱- ترتیب رایج در اجرای موسیقی دستگاهی ایران
۱۴	۸-۱- بداهه نوازی یا بداهه خوانی
۱۴	۹-۱- مرکب نوازی یا مرکب خوانی
۱۴	۱۰-۱- کار و عمل

فصل دوم

فواصل در موسیقی ایرانی

۱۶	۱-۲- نشانه های تغییردهنده در موسیقی غرب
۱۶	۱-۱-۲- دیز
۱۶	۲-۱-۲- بمل
۱۶	۲-۲- فواصل در موسیقی غرب
۱۷	۱-۲-۲- فواصل کوچک (minor)
۱۷	۲-۲-۲- فواصل کاسته (diminished)
۱۷	۳-۲-۲- فاصله افزوده (augmented)
۱۸	۳-۲- فواصل ساده و ترکیبی
۱۸	۴-۲- نشانه های تغییردهنده در تئوری موسیقی ایران

۱۸	۲-۴-۱-کُرُن
۱۸	۲-۴-۲-سُری
۲۰	۲-۴-۳-معکوس فواصل در موسیقی ایرانی
۲۰	۲-۵-نامگذاری فواصل در موسیقی ایران
۲۱	۲-۶-انواع دانگ در موسیقی ایران
۲۱	۲-۶-۱-تعریف دانگ
۲۱	۲-۶-۲-انواع دانگ‌ها

فصل سوم

علامت‌های سرکلید در موسیقی ایران

۲۵	۳-۱-بررسی و تشخیص علامت‌های سرکلید در موسیقی ایرانی
۲۵	۳-۱-۱-دستگاه ماهور و راست پنجگاه
۲۵	۳-۱-۲-دستگاه شور، نوا و همایون
۲۷	۳-۱-۳-دستگاه سه‌گاه و چهارگاه

فصل چهارم

دستگاه‌ها و آوازاها

۳۳	۴-۱-دستگاه شور
۳۸	۴-۲-آواز ابو عطا
۴۲	۴-۳-آواز بیات ترک
۴۶	۴-۴-آواز افشاری
۴۸	۴-۵-آواز دشتی

Shiraz-Beethoven.ir

- ۵۰ ۴-۶- آوازیات کُرد
- ۵۲ ۴-۷- دستگاه نوا
- ۵۸ ۴-۸- دستگاه سه‌گانه
- ۶۱ ۴-۹- دستگاه چهارگانه
- ۶۵ ۴-۱۰- دستگاه همایون
- ۷۲ ۴-۱۱- آواز اصفهان
- ۷۴ ۴-۱۲- دستگاه ماهور
- ۸۱ ۴-۱۳- دستگاه راست پنج‌گانه

Shiraz-Beethoven.ir

الی بمُل‌ها درگام های ماژور، بصورت فاصله‌ی چهارم بالا رونده قرار گرفته است. برای بدست آوردن نیک گام‌های ماژورِ بمُل‌دار، بمُل ما قبل آخر، اسم گام می‌باشد، و برعکس آن، نام گام، بمُل ما قبل خرمی باشد و براساس آن سایر علامت‌های سرکلید بدست می‌آید.

۱- بررسی و تشخیص علامت‌های سرکلید در موسیقی ایرانی

طور کلی سه دسته علامت سرکلید در موسیقی ایرانی وجود دارد که به قرار زیر می‌باشد.

۱-۱- دستگاه ماهور و راست پنجگاه

علامت‌های سرکلید در دستگاه ماهور و راست پنجگاه، همانند علامت‌های سرکلید درگام‌های ماژور باشد. اسم گام ماژور (نغمه‌ی پایه)، درجه‌ی شاهد در دستگاه ماهور یا راست پنجگاه می‌باشد. فقدان علامت‌های سرکلید (سُری - کُرُن) در موسیقی ایرانی بیانگر دستگاه ماهور یا راست پنجگاه می‌باشد. توالی ری‌ها در موسیقی ایرانی همانند توالی دیزها بوده، همچنین توالی کُرُن‌ها نیز همانند توالی بمُل‌ها می‌باشد.

۵) رمزور (ماهور ر)

۶) سل ماژور (ماهور سل)

۷) بی بمُل ماژور (ماهور سی بمُل)

۱-۲- دستگاه شور، نوا و همایون

در سر کلید، تنها یک علامت (سُری - کُرُن) باشد، به این معنی می‌باشد که در دستگاه شور و یا متعلقات ، نوا و همایون می‌باشیم. با بودن تنها یک علامت سُری یا کُرُن در سرکلید برای تشخیص دستگاه، دونکته باید در نظر داشت. اگر علامت سرکلید براساس توالی دیزها یا بمُل‌ها قرار گرفته باشد و آخرین علامت آن توالی تبدیل به سُری یا کُرُن شده باشد، در این صورت یا در دستگاه شور و متعلقات آن و یا در دستگاه می‌باشیم.

۱-۳- دوگاه

نغمه‌ی شاهد این گوشه‌ی مُدال، سوم نیم‌بزرگ پایین‌تر از نغمه‌ی شاهد درآمد بیات تُرک (سی بِمُل) قرار گیرد. یعنی نغمه‌ی سُل، که همان شاهد شور می‌باشد. در دوگاه معمولاً حالتی از کرشمه نواخته می‌شود در ردیف سازی میرزا عبدالله آورده نشده است. دانگ دوگاه دقیقاً منطبق بر دانگ شور می‌باشد.

۲-۳- درآمد دوم بیات تُرک

شبه‌ی درآمد دوم از دانگ دوم مُد اصلی بیات تُرک نیز استفاده می‌کند و در خود قسمت کوتاهی از کرشمه نیز دارد.

۳-۳- حاج حسنی

گوشه‌ی ملودیک، مُد را از درآمد به امانت گرفته و با جمله‌ی اصلی خود به اجرا درمی‌آید.

۴-۳- بسته نگار

شبه‌ی متریک، که براساس مُد اصلی بیات تُرک نواخته می‌شود.

۵-۳- زنگوله

گوشه‌ی متریک سه ضربی بوده و در فضای دانگ دوم درآمد بیات تُرک به اجرا درمی‌آید.

۶-۳- خسروانی

گوشه‌ی متریک دارای متر منظم نمی‌باشد، ولی در درون خود حالتی متریک دارد که در دانگ دوم درآمد تُرک و یک فاصله‌ی طنینی بالاتر از آن به اجرا درمی‌آید. گوشه‌ی خسروانی علاوه بر آواز بیات تُرک، دستگاه ماهر نیز بدون تغییر نواخته می‌شود.